

**BELEIDSAANBEVELINGEN VOOR
MEER VRIJETIJDKANSSEN VOOR
JONGE NIEUWKOMERS**

**10 GELEERDE LESSEN UIT
HET PROJECT WERELDSPELERS**

DE AMBRASSADE
bureau voor jonge zaken

WERELDSPELERS
— Jeugdwerk zonder grenzen —

1 HET PROJECT WERELDSPELERS	4
1.1 De maatschappelijke context	5
1.2 Kracht van het jeugdwerk inzetten voor jonge nieuwkomers	5
1.3 Fase 1: Jeugdwerkactiviteiten opzetten in Dendermonde en Lint	6
1.4 Fase 2: Lokale samenwerkingen stimuleren	6
1.5 Fase 3: Wereldspelers.be als ondersteuningstool	7
1.6 Toekomst: Wereldspelers als netwerk	7
2 VAN HET PROJECT WERELDSPELERS NAAR BELEIDSAANBEVELINGEN	8
2.1 Het recht op vrije tijd	9
2.2 Een breder diversiteitsverhaal	9
2.3 10 aanbevelingen om het recht op vrije tijd voor jonge nieuwkomers te vrijwaren	10
Obstakel 1: Wat is dat 'jeugdwerk'?	11
Obstakel 2: Hebben begeleiders van jonge nieuwkomers genoeg kennis over de mogelijkheden binnen de vrije tijd?	12
Obstakel 3: Zijn jeugdwerkers wel goed opgeleid om met deze kwetsbare doelgroep om te gaan?	13
Obstakel 4: Waar is de begeleiding van het opvangcentrum?	14
Obstakel 5: Waar zijn de jongeren?	15
Obstakel 6: Luisteren we wel voldoende naar wat jonge nieuwkomers zélf willen doen?	17
Obstakel 7: Budgettaire beperkingen	18
Obstakel 8: Draagkracht van lokale jeugdwerkgroepen	19
Obstakel 9: Gebrek aan coördinatie op het Federaal, Vlaams en lokaal niveau. We zijn het overzicht kwijt!	20
Obstakel 10: Samenwerken op lokaal niveau	21
De 10 aanbevelingen op een rij	22

REDACTIE
Sien Wollaert (De Ambrassade)
Sara De Potter (De Ambrassade)

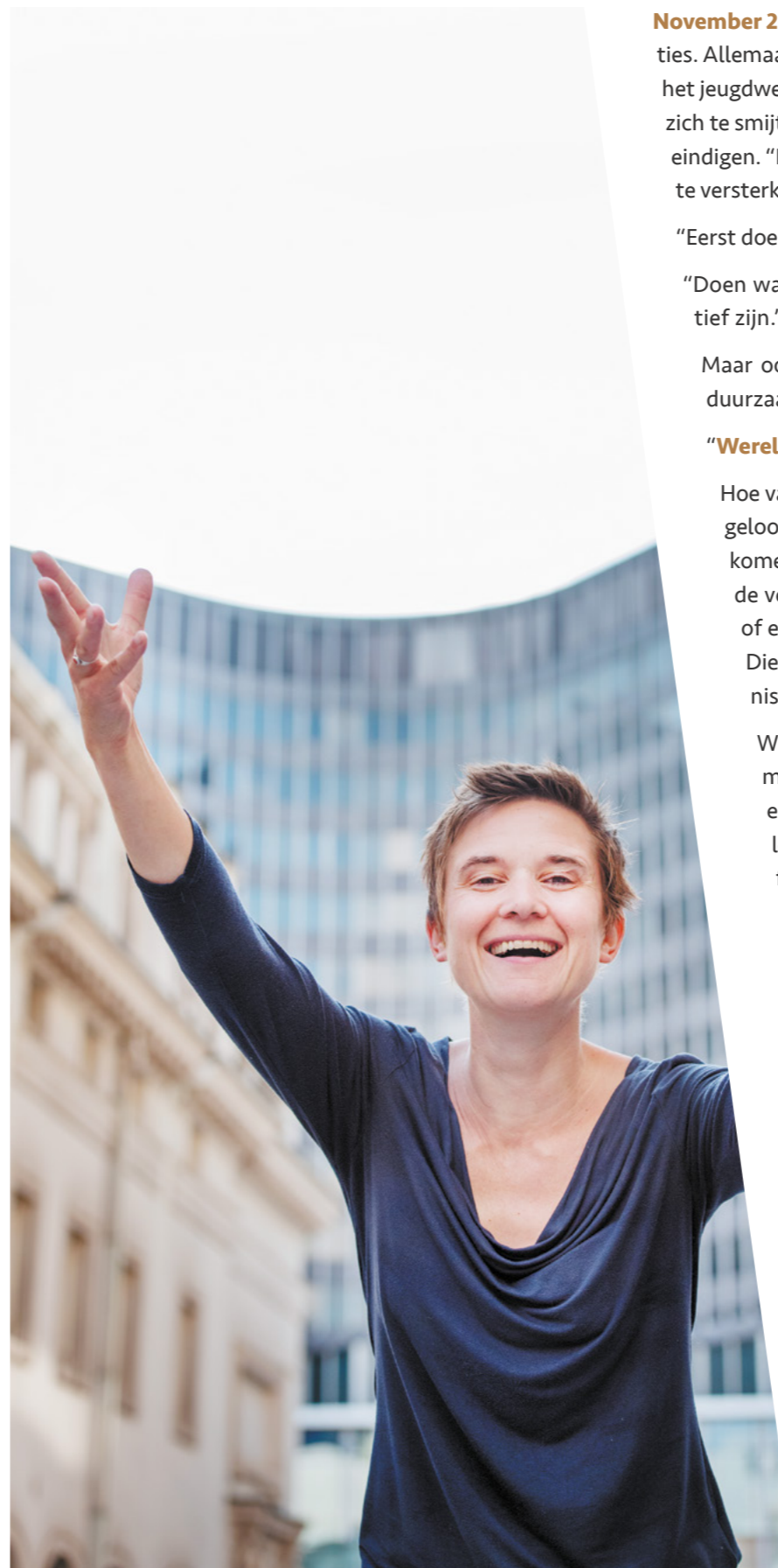
VORMGEVING
Wilderzicht.be

FOTO'S
Sienverstraeten.com

DE AMBRASSADE
Leopoldstraat 25
1000 Brussel
T 02 551 13 50
F 02 551 13 85
info@ambrassade.be
ambrassade.be

November 2017
V.U. Eva Vereecke

REACTIES, VRAGEN OF FEEDBACK?
Mail naar Sien Wollaert
wereldspelers@ambrassade.be

November 2015: Ik stond voor 30 jeugdwerkprofessionals van vele verschillende organisaties. Allemaal gekomen om mee na te denken over mogelijke ondersteuningsacties vanuit het jeugdwerk voor jonge nieuwkomers. Ik nodigde de aanwezigen uit om te springen en zich te smijten, want we wilden aan iets groots beginnen, maar wisten niet waar het zou eindigen. “De kracht van het jeugdwerk inzetten om zoveel mogelijk jonge nieuwkomers te versterken”. Het enthousiasme was groot, vele organisaties waagden de sprong.

“Eerst doen, dan denken.”

“Doen waar we goed in zijn: jeugdwerkactiviteiten opzetten: spelen, ravotten, creatief zijn.”

Maar ook: “Zorgen dat we er zoveel mogelijk uit leren. Zorgen dat we zeker voor duurzaamheid en lokale verankering zorgen.”

“**Wereldspelers – Jeugdwerk zonder grenzen**” was geboren.

Hoe vaak krijg je de kans om een project uit de grond te stampen, waarvan je echt gelooft dat het een wezenlijk verschil gaat maken? Niet alleen voor de jonge nieuwkomers, die plots ruimte kregen om gewoon jong te zijn en te spelen. Ook voor de vele Vlaamse jongeren die dankzij dit project een kleine cultuurschok kregen of een sterke interculturele ervaring (“Die gasten zijn eigenlijk gewone jongeren. Die willen zich gewoon keihard kunnen uitleven.”). En voor de jeugdwerkorganisaties die de uitdagingen rond diversiteit vanuit de praktijk konden beleven.

We willen met het jeugdwerk alle kinderen en jongeren versterken, zeker de meest kwetsbaren. Vanuit het geloof dat jeugdwerk een veilige thuishaven en een experimenteeruimte biedt. Kinderen en jongeren kunnen er hun talenten ontplooiën, met hun kop tegen de muur lopen, ze mogen er nog eens falen (waar mag dat tegenwoordig nog?!), ze krijgen er echt eigenaarschap en verantwoordelijkheid, ze leren er met botsende karakters en andere mensen omgaan, ze kunnen er spelen en samen al doende zoveel eerste keren ervaren, ...

November 2017: We investeerden met Wereldspelers 2 jaar in activiteiten opzetten, vrijwilligers coachen, ervaringen opdoen, intersectoraal netwerk uitbouwen, experimenten opzetten, tips en goede voorbeelden verzamelen. In deze publicatie focussen we op de beleidsaanbevelingen omdat Wereldspelers hier niet stopt. We willen méér. En dus bouwen we verder aan de toekomst van Wereldspelers, om de kracht van het jeugdwerk optimaal in te zetten voor zoveel mogelijk kinderen en jongeren én jonge nieuwkomers zo snel mogelijk een positief toekomstperspectief te bieden.

Wereldspelers maakte van een droom een doel: dankzij vele partners, vele vrijwilligers, vele jeugdwerkorganisaties, en natuurlijk dankzij de jonge nieuwkomers zelf. Enorm bedankt aan jullie allemaal om mee de sprong te wagen en laat ons verder samenwerken om deze kinderen en jongeren te ondersteunen. Omdat het kàn.

Eva Vereecke, directeur De Ambrassade — november 2017

1.

HET PROJECT WERELDSPELERS

1.1 De maatschappelijke context

Twee jaar geleden bereikten ons via de media vreselijke beelden van overvolle boten, mensen die in zee drijven, kinderen die op land aanspoelen, gesloten grenzen en rampzalige opvangomstandigheden. Volgens de Verenigde Naties zijn er in 2015 een miljoen vluchtelingen en migranten via de Middellandse Zee en de Balkan naar Europa gevlucht. De VN spreekt van de ergste humanitaire crisis sinds de Tweede Wereldoorlog. De gevolgen voelden we – en voelen we nog steeds – ook in België.

In 2015 registreerde de Dienst Vreemdelingenzaken 35.476 asielaanvragen. In 2016 waren dat nog 18.710 asielaanvragen. Het merendeel van de asielzoekers komt uit gebieden waar er conflicten heersen: Syrië, Irak en Afghanistan. Guinee en Somalië vervolledigen de top vijf. Daarnaast vroegen de laatste twee jaar opvallend meer niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) asiel aan: het gaat om 3919 individuele asielaanvragen in 2015.¹

Van de kinderen en jongeren die in opvangcentra in ons land verblijven, zijn gedetailleerde gegevens beschikbaar. Begin 2016² werden in Vlaanderen en Brussel 17.372 personen opgevangen. Meer dan de helft van de opgevangen asielzoekers was toen jonger dan 25 jaar oud, 29% zelfs jonger dan achttien. Van alle minderjarigen in de opvang is meer dan één op vijf niet-begeleid. 97% van hen zijn jongens. 80.5% van alle NBMV is tussen zestien en achttien jaar oud, 18.2% is tussen twaalf en vijftien en 1.2% is jonger dan twaalf.

1.2 Kracht van het jeugdwerk inzetten voor jonge nieuwkomers

Tegen de achtergrond van deze maatschappelijke evolutie, klonk de roep vanuit het jeugdwerk in het najaar 2015 steeds luider om acties op te zetten ter ondersteuning van jonge vluchtelingen. De wil in het jeugdwerk was op dat moment erg groot. Heel veel jeugdwerkers en organisaties waren enthousiast om iets te doen, maar wisten niet goed hoe eraan te beginnen. Vele jeugdwerkgroepen trokken spontaan naar asielcentra in hun buurt en gingen er aan de slag met kinderen en jongeren. We gaven deze initiatieven de verdiende aandacht, maar we wilden met het jeugdwerk méér doen.

Wij besloten dit als jeugdsector structureel en op lange termijn te organiseren. Om dat op een goede manier te doen, die blijvend werkt, moesten we als sector bijleren, en onze jeugdwerkers van elkaar laten leren. Daarom startten we in april 2016, in de schoot van de Commissie Jeugdwerk³ van De Ambrassade, met het project 'Wereldspelers-jeugdwerk zonder grenzen':

We willen als jeugdsector jonge nieuwkomers omarmen en de sterktes van het jeugdwerk inzetten voor alle kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel. Het jeugdwerk wil en kan, vanuit haar sterktes, hier een belangrijke rol van betekenis spelen, en bijdragen aan de integratie van nieuwkomers in het sociale weefsel. Het jeugdwerk versterkt kinderen en jongeren en wil dus ook jonge nieuwkomers, een uiterst kwetsbare doelgroep, versterken en kansen bieden.

- ¹ Cijfers Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, 2016, te raadplegen op www.cgvs.be/nl/cijfers.
- ² Deze gegevens zijn gebaseerd op een databestand van Fedasil, de federale instantie die instaat voor de opvang van asielzoekers tijdens hun procedure. Het bestand dat hier gebruikt wordt, geeft de situatie weer op 31 januari 2016. *Monitoring asielin-stroom, profiel personen in opvang*. 31 januari 2016, te raadplegen op www.integratie-inburgering.be/cijfers-over-asiel.
- ³ De Commissie Jeugdwerk vertegenwoordigt alle gesubsidieerde jeugdwerkgroepen. Het is een ontmoetingsplek voor jeugdorganisaties, een inhoudelijk sturend orgaan voor alles wat te maken heeft met de jeugdsector en de ondersteuning die De Ambrassade biedt aan de jeugdsector.

1.3 Fase 1: Jeugdwerkactiviteiten opzetten in Dendermonde en Lint

Vanuit een enorm enthousiasme van heel wat jeugdwerkorganisaties ontstond het idee om te doen waar we als jeugdwerk het best in zijn: jeugdwerkactiviteiten opzetten, in dit geval voor jonge nieuwkomers. Om op die manier ook zoveel mogelijk van hen te leren: over intercultureel leren, activiteiten die té talig of te complex zijn; over welke attitude en competenties belangrijk zijn in het werken met jonge nieuwkomers.

We leidden vrijwilligers van een tiental Vlaamse jeugdwerkorganisaties op (train-the-trainer i.s.m. Vluchtelingewerk Vlaanderen, Fedasil, en jeugdwerkpartners) om met hun jonge vrijwilligers achttien weekends te begeleiden voor de 140 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen die op dat moment in het opvangcentrum van Dendermonde verbleven. Tussen maart en december 2016 organiseerden meer dan 200 "Wereldspelers"-vrijwilligers een weekend lang activiteiten voor de jonge nieuwkomers, en deelden daarna hun ervaringen en tips met andere jongeren op www.wereldspelers.be. Scouts & Gidsen Vlaanderen, KSA, FOS Open Scouting, Kazou, Tumult, KLJ, JNM, IJD, Jeugd Rode Kruis, Bouworde, AFS, Mooss, Graffiti, Koning Kevin en Mediaraven zetten weekends op.

Na elk weekend bundelden de vrijwilligers hun feedback en ervaringen in een overdrachtsdocument én in een dagboekkamer, op video. Het is onder andere uit deze feedbackdocumenten dat we de getuigenissen halen die verder in deze publicatie te lezen zijn. Daarna herhaalden we dezelfde formule in het opvangcentrum van Lint. Opnieuw veel jong geweld, dat van november 2016 tot april 2017 activiteiten organiseerde voor de jonge kinderen die daar samen met hun ouders verbleven.

1.4 Fase 2: Lokale samenwerkingen stimuleren

Na deze weekends verschoven we onze focus naar verschillende lokale samenwerkingen. In de zomer van 2016 werden in de Vlaamse jeugdhulp 145 nieuwe plaatsen gecreëerd om jonge nieuwkomers op te vangen. Het ging om jongeren onder de vijftien jaar die voorheen in federale opvangcentra – bijvoorbeeld Dendermonde - verbleven. Deze kleinschalige opvanginitiatieven gaven ons de kans om de jongeren op een lokaal niveau kennis te laten maken met het jeugdwerk.

Wat we eens te meer merkten tijdens het opzetten van deze samenwerkingen, was dat jeugdwerkers met heel veel vragen zaten over het betrekken van jonge nieuwkomers in hun werking. Maar ook nieuwkomers zelf weten vaak niet wat jeugdwerk nu juist inhoudt en wat de meerwaarde zou zijn voor hen om daaraan deel te nemen.

1.5 Fase 3: Wereldspelers.be als ondersteuningstool

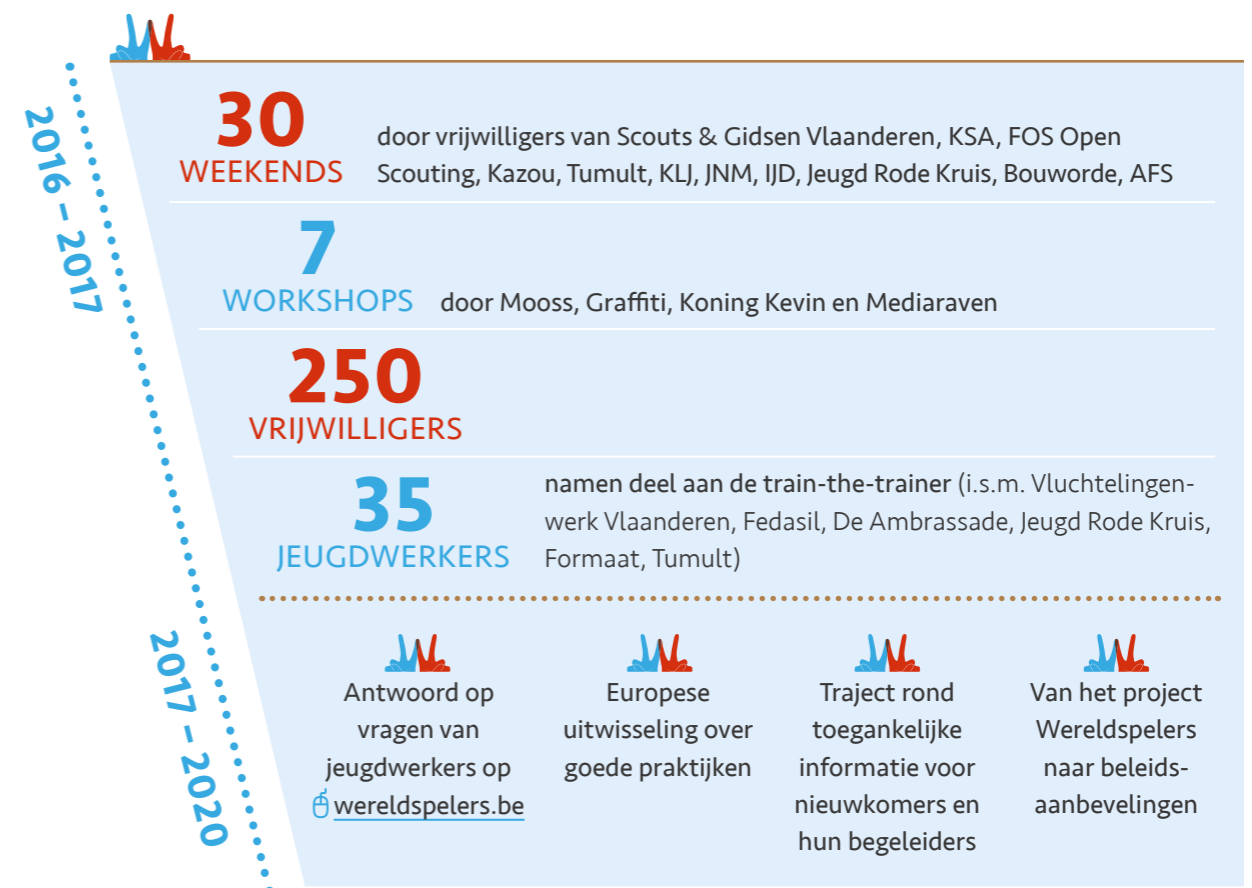
We besloten dus de focus van het project te verschuiven naar een antwoord op de vraag naar ondersteuning. Ondertussen bundelden we veel tips en ideeën voor jeugdwerkers op onze website: www.wereldspelers.be. En geven we hier handvaten mee met betrekking tot culturele drempels, praktische drempels, taalbarrières, intercultureel leren, ...

Wereldspelers ging verder als een project waarmee we zoveel mogelijk goede initiatieven tussen jeugdwerk en jonge nieuwkomers in the picture willen zetten. Om zoveel mogelijk jeugdwerkorganisatie en vrijwilligers aan te moedigen om verbinding te zoeken met jonge nieuwkomers.

1.6 Toekomst: Wereldspelers als netwerk

Wereldspelers zal verder uitgebouwd worden als een sterk netwerk met focus op:

- Ondersteuning van jeugdwerkorganisaties om verbinding te leggen met jonge nieuwkomers;
- Uitwerken van een actieplan rond informatie over het vrijetijdsaanbod voor jonge nieuwkomers en hun begeleiders;
- Realiseren van beleidsaanbevelingen met betrekking tot optimaal vrijetijdsaanbod voor jonge nieuwkomers.

2.

VAN HET PROJECT WERELDSPELERS NAAR BELEIDS- AANBEVELINGEN

2.1 Het recht op vrije tijd

Hierboven schetsten we hoe het project Wereldspelers tot stand kwam en welke resultaten we na twee jaar behaalden. Maar het belang van dit project maakt natuurlijk deel uit van een groter geheel. Het draagt namelijk bij aan het recht op vrije tijd en spel, dat net als onderwijs, een fundamenteel kinderrecht is. Daarnaast is vrije tijd erkend als mensenrecht. Dat betekent dat ook jonge nieuwkomers hier gebruik van mogen maken en dat dit voor hen voorzien moet worden. Jeugdwerk kan hier een belangrijke speler zijn, net als sportverenigingen, deeltijds kunstonderwijs, cultuureducatieve organisaties, ...

Wennen aan een nieuw land, een nieuwe taal, omgaan met trauma's... is niet simpel. Daarom is contact tussen jongeren die op de vlucht zijn met andere jongeren in de nieuwe omgeving van cruciaal belang. Spelen, hangen, ontspannen en gewoon samen 'kind of jongere' mogen zijn. Het helpt de jongeren te integreren en verruimt de blik van jongeren hier. Jongeren die op de vlucht zijn, willen in ons land ook gewoon jong zijn. Bovendien bieden de activiteiten afleiding voor hun vaak precaire situatie en kunnen ze zich zo heel even ontspannen. Het is daarom belangrijk dat ze ten volle aan vrijetijdsactiviteiten kunnen deelnemen.

Het spreekt voor zich dat jonge nieuwkomers door hun specifieke situatie extreem kwetsbaar zijn. Niet alleen tijdens hun vlucht, maar ook wanneer ze hun leven hier proberen opbouwen, worden ze geconfronteerd met heel wat uitdagingen. Zo lijkt het bijvoorbeeld geen sinecure om een geschikte vrijetijdsbesteding te vinden. Deze jongeren botsen immers op heel wat drempels, die overigens niet alleen voor jonge nieuwkomers gelden. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat van alle jongeren die in een residentiële voorziening belandt slechts één op drie zijn/haar hobby kan voortzetten.⁴

Het volstaat vaak niet om het regulier vrijetijdsaanbod open te stellen voor deze doelgroep. Deze doelgroep toeleiden naar het vrijetijdsaanbod vergt een engagement van zowel de aanbieder als de begeleiding van de jonge nieuwkomer door het opvanginitiatief, de stad of gemeente, OCMW, CAW, de Agentschappen Integratie & Inburgering, de voogd...

2.2 Een breder diversiteitsverhaal

Het spreekt voor zich dat we deze doelgroep niet mogen loskoppelen van de bredere etnisch-culturele diversiteit die ook in het jeugdwerk steeds vaker haar plaats vindt. De Ambrassade en Demos brachten eerder een publicatie uit over [Diversiteit in/en het jeugdwerk \(2016\)](#). Het project Wereldspelers en de onderstaande beleidsaanbevelingen moeten ook in dit breder kader begrepen worden. Jonge nieuwkomers blijven namelijk geen 'nieuwkomers', maar gaan zich hier vestigen, bouwen een lokaal netwerk uit en vinden hopelijk ook later hun aansluiting naar een gepast jeugd- en vrijetijdsaanbod.

Jeugdwerk heeft een pedagogische rol en kan meebouwen aan verbinding tussen diverse kinderen en jongeren. Jeugdwerk kan breuklijnen van diversiteit helpen overbruggen. Er zijn organisaties die

⁴ Vrije tijd van jongeren in residentiële voorzieningen: *persoonlijke ruimte of hulpverleningsruimte?* Een onderzoek naar de vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren in de residentiële hulpverlening en de rol die het jeugdwerk daarin speelt. Onderzoek in opdracht van de Vlaamse overheid, afdeling Jeugd, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM).

vandaag een centrale plaats bekleden in het jeugdwerk en organisaties die werken in de periferie door bruggen te bouwen naar sectoren zoals onderwijs, integratie en welzijn. Beide types jeugdwerk zijn belangrijk en vragen om andere strategieën om jonge nieuwkomers te betrekken en in te zetten op diversiteit. Deze strategieën worden verder toegelicht in de publicatie [‘Diversiteit in/en het jeugdwerk’](#)⁵ van De Ambrassade.

2.3 10 aanbevelingen om het recht op vrije tijd voor jonge nieuwkomers te vrijwaren

Een zorgvuldige, kwaliteitsvolle integratie is cruciaal voor het verdere leven van jongeren die hier zijn toegekomen. Contact met andere jongeren is hierbij belangrijk om te wennen aan een nieuw land, nieuwe taal, nieuwe gewoonten en het verwerken van trauma's. Door deel te nemen aan het verenigingsleven kunnen deze jonge nieuwkomers al ervarend, al zoekend, al spelend, al vallend en al opstaand, veel leren over ons land.

Het sociaal netwerk dat zij er opbouwen helpt hen bij zoveel andere uitdagingen waar zij voor staan: werk, leren, onderwijs, burgerschap, huisvesting,... Een gepaste vrijetijdsbesteding kan jonge nieuwkomers sterker maken en hen een veilige context bieden. Het bevordert bovendien hun psychisch welbevinden. Kortom, het helpt hen én het opent tegelijkertijd de blik van jongeren hier.

Niets dan voordelen dus, maar waarom is het zo moeilijk om het recht op vrije tijd voor deze doelgroep te vrijwaren? Aan de hand van concrete situaties en voorbeelden uit het Wereldspelersverhaal, wordt duidelijk dat er aan heel wat randvoorwaarden moet worden voldaan. Onze ervaring vertrekt vanuit jeugdwerk, maar er zijn gelijkenissen met bijvoorbeeld sport, muziek, kunst... Het wordt ook duidelijk dat dit verhaal zich niet enkel uitspreekt over vrije tijd, maar verder gaat. Rechten zijn complementair. Vaak kan niet aan één recht worden gewerkt zonder dat ook een ander recht wordt aangeraakt.

In wat volgt presenteren we 10 beleidsaanbevelingen. Deze aanbevelingen komen voort uit obstakels die we zelf ondervonden tijdens het project Wereldspelers. We, dat zijn alle betrokkenen bij dit project. Zowel professionele beroepskrachten van de partnerorganisaties als vrijwilligers die een weekend in Dendermonde of Lint meemaakten, gaven ons voortdurend feedback. Lees de obstakels met bijhorende aanbevelingen als een reis door het project: wat ging goed en waar ondervonden we moeilijkheden? Welke veranderingen kunnen we samen nog doorlopen zodat het recht op vrije tijd voor deze doelgroep gevrijwaard kan worden?

OBSTAKEL 1: Wat is dat 'jeugdwerk'?

Enorm veel goesting om al onze jeugdwerkspelletjes – en methodieken te gaan voorstellen aan de jongeren in Dendermonde. Dat gevoel overheerste in april 2016. Maar al snel kwamen we tot de conclusie dat het geen vanzelfsprekendheid was om jongeren te overtuigen om deel te nemen. Verkleden? Snoepjes zoeken in een bak met bloem? Waterspelletjes spelen en op die manier eigenlijk water verspillen? We hoorden de jongeren uit het opvangcentrum luidop denken: 'Wat komen die hier doen?'

In Vlaanderen hebben we een diep gewortelde jeugdwerkcultuur. De schaal en de manier waarop we jeugdwerk invullen – met heel wat vrijwilligers als drijvende kracht – is uniek. Het blijkt zeer moeilijk om het jeugdwerk uit te leggen: wat doe je daar juist, waarom zou je daaraan deelnemen? Vrijetijdsbesteding wordt vaak compleet anders ingevuld in de herkomstlanden van deze jongeren, wat ervoor zorgt dat een engagement op langere termijn niet zo vanzelfsprekend is.

“Er komen vaak vrijwilligers bijles geven in de leefgroep of er komt veel volk naar opendeurdagen. Maar eigenlijk wil de begeleiding het liefst van al dat de jongeren zélf naar buiten gaan. Waarom dat moeilijk is? Het onbekende van het jeugdwerk. Ze weten niet wat het is. Voetbal is bijvoorbeeld al veel herkenbaarder. Al is het ook in de voetbalclub moeilijk om een lang engagement aan te gaan.”

• BEGELEIDSTER LEEFGROEP NIET-BEGELEIDE MINDERJARIGE VREEMDELINGEN

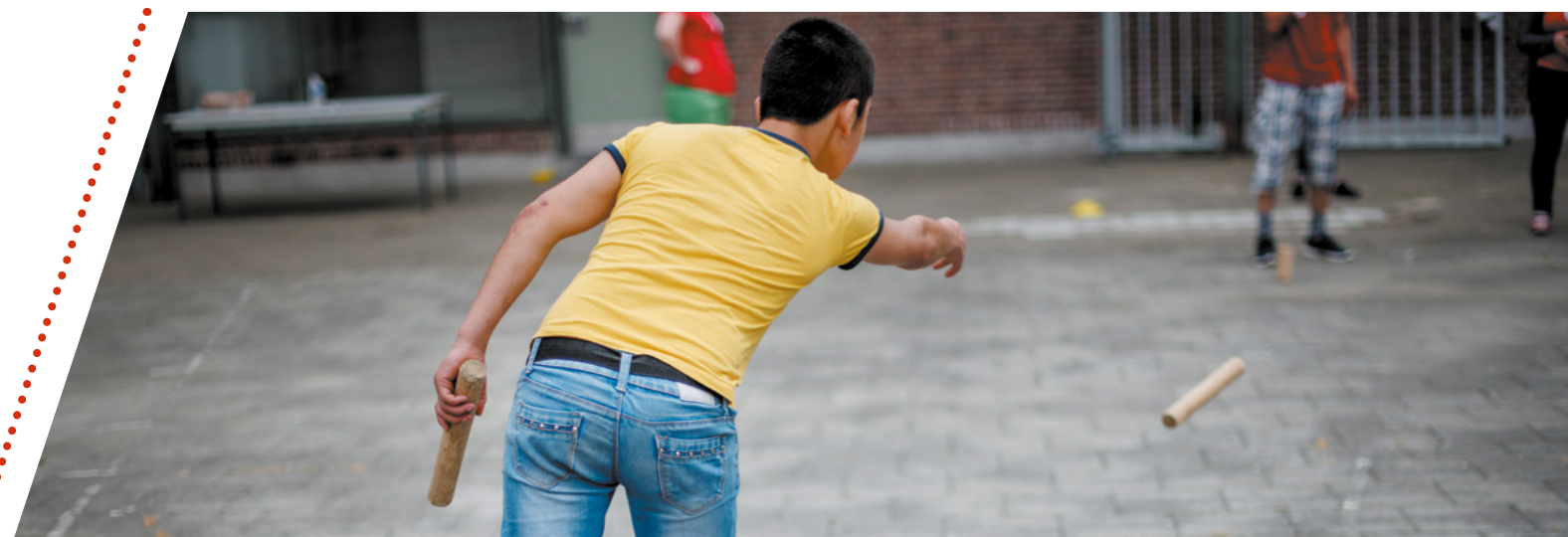
Er is een duidelijke nood aan informatie over de mogelijkheden binnen vrijetijdsbesteding. Lang niet alle jongeren worden geïnformeerd over het aanbod waarop ze beroep kunnen doen of het nut ervan.

De Agentschappen Integratie & Inburgering hebben de opdracht het gesprek aan te gaan over een gepaste vrijetijdsbesteding. Hun trajectbegeleiders zetten hierop in, helpen nieuwkomers op weg bij hun zoektocht hiernaar, geven informatie en verwijzen door. Maar dit blijkt voor hen geen sinecure. Zo worden ook zij vaak geconfronteerd met het probleem dat de meerwaarde moeilijk uit te leggen is. Hoe leg je bijvoorbeeld aan ouders uit wat hun kinderen zullen doen in een jeugdbeweging als ze dat niet kennen? Of hoe overtuig je een jongen van zestien die heel zijn leven in een bergdorp in Afghanistan woonde dat een engagement in een jeugdvereniging kan helpen bij het opbouwen van een sociaal netwerk of het vinden van een job?

Er is nood aan duidelijke, toegankelijke en visuele informatie om uit te leggen aan jonge nieuwkomers en hun ouders welk vrijetijdsaanbod er voorhanden is en wat de meerwaarde van deelname aan dat aanbod kan zijn.

AANBEVELING: Voorzie toegankelijke informatie op maat van jonge nieuwkomers en hun gezinnen over het belang van vrijetijdsbesteding, het aanbod in de buurt en hoe ze hieraan kunnen deelnemen.

OBSTAKEL 2: Hebben begeleiders van jonge nieuwkomers genoeg kennis over de mogelijkheden binnen de vrije tijd?

... **We merkten dat ook de begeleiders niet altijd voldoende op de hoogte waren van de mogelijkheden binnen het jeugdwerk. De jeugdbewegingen kent iedereen, maar dat je een jongere ook mee kan sturen op een mediakamp of een middag kan loslaten op een klimmuur? Dat wisten ze niet.**

“Dag Wereldspelers, Ik ben sinds september vorig jaar voogd van 5 pupillen. Ik leerde jullie kennen op een workshop in Opek Leuven vorige maandag. Ik heb wel vier Franstalige pupillen en slechts één Nederlandstalige, die in Ukkel verblijft. Hoe zouden we concreet te werk kunnen gaan om pupillen te laten kennis maken met jeugdwerking?”

• VOOGD NIET-BEGELEIDE MINDERJARIGE VREEMDELINGEN

Begeleiders kunnen een belangrijke rol spelen in het oriënteren van jonge nieuwkomers in de vrije tijd. Zo kunnen centrabegeleiders, OKAN-leerkrachten, voogden of trajectbegeleiders integratie een waardevolle rol spelen in de zoektocht naar een gepast vrijetijdsaanbod en jonge nieuwkomers op een actieve manier toeleiden vanuit hun functie als vertrouwenspersoon. Maar de willekeur is groot. Toeleiding naar vrijetijdsbesteding maakt immers niet altijd deel uit van hun taak, krijgt geen prioriteit, of onvoldoende tijd en middelen. Vaak gebeurt het verstrekken van informatie enkel op vraag.

Bovendien zijn begeleiders zich vaak niet bewust van het brede aanbod dat het jeugd- en vrijetijdswerk te bieden heeft. Nochtans zijn deze verschillende jeugdwerkvormen nodig om tegemoet te komen aan de diverse interesses en noden van kinderen en jongeren. Er is meer dan de klassieke vrijetijdsbesteding zoals de jeugdbeweging of de voetbalclub waarbij strikte uren gelden. Jonge nieuwkomers laten kennismaken met alternatieve jeugdwerk- of sportvormen – zoals bijvoorbeeld jeugdhuizen waar jongeren gewoon kunnen binnenwandelen – kan een meerwaarde betekenen in de zoektocht naar een aanbod op maat.

Er is nood aan een duidelijke toewijzing van rollen van alle tussenpersonen en begeleiders die jonge nieuwkomers ondersteunen. Wie is verantwoordelijk waarvoor en wie brengt welke informatie aan? Elke niet-begeleide minderjarige vluchteling heeft een voogd toegewezen gekregen. Er wordt vaak in zijn/haar richting gewezen voor het verstrekken van informatie over inburgering, onderwijs, procedures, vrije tijd... Maar eens de jongere achttien wordt, valt deze persoon weg. Wat dan? Er zou een systeem van trajectbegeleiding, zoals in de integrale jeugdhulp bestaat, opgezet kunnen worden waardoor de jongere er niet alleen voor komt te staan en het gevoel krijgt aan zijn/haar lot te worden overgelaten.

Daarnaast dient ook aandacht te blijven uitgaan naar kinderen die hier zijn in gezinsverband. Wie zal hen informeren en in contact brengen met een gepast aanbod? Het inzetten van brugfiguren hier kan erg waardevol zijn. We maken bewust het onderscheid tussen brugfiguren en begeleiders. Brugfiguren (buddies, jeugdwerkers, toeleiders,...) kunnen helpen de brug te maken naar een gepaste vrijetijdsbesteding. Zij kunnen het gebrek aan tijd en middelen van begeleiders (centrummedewerkers, OCMW-medewerkers, OKAN-leerkrachten, voogden) op die manier opvangen. Buddyprojecten hebben reeds hun meerwaarde bewezen en kunnen hier bruggen bouwen, maar toegang tot informatie zou eigenlijk niet mogen afhangen van het vrijwillig engagement van enkele burgers en zou structureel moeten worden voorzien.

AANBEVELING: Zorg voor een duidelijke toewijzing van rollen en verantwoordelijkheden van alle brugfiguren en begeleiders die met jonge nieuwkomers werken met inbegrip van oriëntatie in de vrije tijd. Reik begeleiders en brugfiguren tools aan om jonge nieuwkomers te laten kennismaken met de brede waaier aan mogelijkheden binnen jeugdwerk- en andere vrijetijdsinitiatieven.

OBSTAKEL 3: Zijn jeugdwerkers wel goed opgeleid om met deze kwetsbare doelgroep om te gaan?

... **Aanvankelijk dachten we ‘dit zijn toch ook gewoon jongeren’, we moeten hen niet anders behandelen dan andere kinderen en jongeren. Maar al snel bleek dat jeugdwerkers wel degelijk nood hadden aan ondersteuning en dat bepaalde spelletjes toch wel vroegen om een vertaling naar deze doelgroep. Vragen en onzekerheden gingen vooral over taal en trauma’s van de nieuwkomers. Om de jeugdwerkers (ofwel coaches) van de activiteitenweekends in Dendermonde en Lint te ondersteunen, ontwikkelden we daarom een vorming. Vrijwilligers die zin hadden om zo’n weekend te trekken, maakten zo kennis met de werking van opvangcentra, zowel de praktische afspraken in het centrum als de pedagogische visie van het personeel. Vluchtelingenwerk Vlaanderen dompelde hen ook onder in de asielprocedure. Deze vormingsdag bleek voor veel vrijwilligers al heel wat vragen en onzekerheden weg te nemen.**

“Het zijn kinderen met een verhaal en verleden. Dat stelt sommige vrijwilligers misschien op hun gemak. Maar het is niet dat de kinderen hun verhaal per se aan ons kwijt willen. Uiteindelijk willen ze gewoon spelen. En daar zijn wij allemaal goed in.”

• EMIEL, FOS OPEN SCOUTING

Jeugdwerkers en andere aanbieders van vrije tijd zitten met heel wat vragen. Als je met ‘andere’ groepen wilt werken, bijvoorbeeld jonge nieuwkomers, moet je je werking aanpassen. Maar in welke mate? En moet je hiervoor zaken ‘opgeven’? Oefening in interculturele competenties van de jeugd- en vrijetijdswerkers is nodig. Hieronder verstaan we een algemene basishouding van openheid en gelijkwaardigheid waarbij het eigen functioneren in vraag gesteld wordt. Dit om tegemoet te komen aan fundamenteel culturele verschillen waarbij in eerste instantie misschien niet stilgestaan wordt.

De Ambrassade ontwikkelde samen met Vluchtelingenwerk Vlaanderen en heel wat partners uit het jeugdwerk een toolkit op de website www.wereldspelers.be. Deze toolkit is beschikbaar voor het hele jeugdwerk en andere organisaties die graag met nieuwkomers aan de slag willen. Tumult vzw biedt bovendien vorming aan met praktische tips over hoe je kinderen en jongeren met een vluchtverhaal kan vinden, bereiken en motiveren. Daarnaast begeleiden zij ook de denkoefening die organisaties hierover willen ondernemen. Ook in andere sectoren werden bovenlokaal al heel wat initiatieven genomen om vrijwilligers te ondersteunen.

Vraag is nu hoe vrijetijdsaanbieders verder ondersteund kunnen worden door hun koepels en federaties zodat ze zich klaar voelen om samenwerkingen aan te gaan met centra of jonge nieuwkomers in de buurt. Het is ook nodig stil te staan bij de vraag of en welke ondersteuning koepels en federaties zélf nodig hebben. Daarnaast lijkt het ons noodzakelijk dat individuele inzichten van lokale groepen terug vertaald worden naar koepelniveau ter verfijning van het vormingsaanbod. Dit lijkt een taak weggelegd voor de verschillende diversiteitsmedewerkers.

AANBEVELING: Voorzie opleiding en informatie voor aanbieders van (lokale) vrijetijdsinitiatieven over hoe ze jonge nieuwkomers kunnen verwelkomen en versterk hen in het verwerven van interculturele competenties.

OBSTAKEL 4: Waar is de begeleiding van het opvangcentrum?

Toekomen in het opvangcentrum voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen in Dendermonde voelde voor heel wat jonge jeugdwerkers aan als een schok. Niet alleen waren de voorzieningen oud en aftands, maar ook het aantal centrumbegeleiders was minimaal, zeker in het weekend.

“We vonden het jammer dat er zo weinig begeleiding in het centrum aanwezig was: 2 voor 140 jongeren. Ze waren niet altijd zichtbaar of bereikbaar, wat ons soms zorgen baarde voor het geval er problemen geweest zouden zijn”

• KARLIEN, SCOUTS & GIDSEN VLAANDEREN

Het was duidelijk dat het centrum van Dendermonde werd opgericht om tijdelijk tegemoet te komen aan de opvangcrisis. Maar de omstandigheden waarin deze 140 minderjarigen moesten leven, waren beneden alle standaarden. Het personeel roeide met de riemen die ze had en deed haar uiterste best, maar wegens onderbemanning was de ondersteuning erg beperkt.

Nu het ergste van de asielcrisis voorbij lijkt te zijn, moet een duidelijke evaluatie worden opgemaakt en moeten er richtlijnen komen voor tijdelijke centra met respect voor de kinderrechten in geval een crisis zich nog eens zou voordoen. Daarnaast moet worden toegezien op naleving van deze richtlijnen en moet er transparant gerapporteerd worden over het al dan niet behalen van de norm.

Er worden in de centra, terecht, de nodige stappen genomen om minderjarigen in te schrijven op een school. Maar daarnaast is het ook belangrijk dat men vanaf het begin bezig is met het recht op vrije tijd van deze jongeren. Dit betekent enerzijds nieuwkomers informeren over het lokale aanbod en anderzijds zelf activiteiten voorzien of de organisaties die langskomen ondersteunen. Men dient tijd te nemen om te luisteren naar wat de jongeren zelf willen doen en met hen een individueel traject te lopen om een gepast aanbod te vinden. Vaak wordt aan het begin van de zomervakantie in allerijl naar een kamp gezocht. Dat zorgt voor situaties waarbij jongeren niet op hun plaats terecht komen of te weinig voorbereid zijn.

AANBEVELING: Voorzie een sterke pedagogische visie en kader voor alle opvangstructuren en investeer in voldoende en kwaliteitsvolle begeleiding die ook tijd en ruimte krijgt voor het aspect vrije tijd.

OBSTAKEL 5: Waar zijn de jongeren?

Het was niet gemakkelijk een band op te bouwen met de aanwezige jongeren in Dendermonde en Lint omdat er wekelijks weer jongeren bijkwamen en anderen vertrokken. Zo moesten we ieder weekend eigenlijk opnieuw beginnen. We hadden ook geen idee naar waar de jongeren verhuisden zodat we nadien elk spoor van hen kwijt waren en dus ook niet wisten of ze in hun nieuwe gemeente de stap naar het jeugdwerk verder zetten.

“We hebben deze week te horen gekregen dat er waarschijnlijk pas tegen eind augustus zekerheid is over de toekomst van ons centrum. Ik begrijp dat het in deze situatie moeilijk is om een grootschalige samenwerking op te starten. Jammer, maar het is niet anders. Moesten er jeugdverenigingen het zien zitten om hier éénmalig of meermaals een activiteit te organiseren, dan zien wij dat zeker ook zitten.”

• BEGELEIDSTER TIJDELIJK OPVANGCENTRUM

Jonge asielzoekers moeten na aankomst in België al te vaak van verblijfplaats veranderen. De jongeren vinden het verhuizen erg lastig, want het vergt altijd opnieuw aanpassing aan de nieuwe omgeving, nieuwe mensen, nieuwe regels, zelfs nieuwe taal, etc. Maar het is natuurlijk ook moeilijk om zo aansluiting te vinden bij het aanbod van een vrijetijdswerking in de buurt. Geëngageerde vrijetijdsinitiatieven geven aan dat hun inspanningen vaak voor niets zijn, als ze de jongere na een paar maand weer zien vertrekken, genoodzaakt om te verhuizen.

Het vele verhuizen heeft niet enkel te maken met een plaatstekort of de manier waarop de asielprocedure is opgebouwd. Fedasil gebruikt het verplicht verhuizen van NBMV ook als straffenbeleid. Dit soort van straf werkt contraproductief, heeft op lange termijn geen enkele meerwaarde en kan de integratie van de jongere zelf vertragen. Ook worden zo inspanningen naar de jongeren toe vanuit onderwijs, de voogd, maar ook vanuit lokale vrijetijdsinitiatieven teniet gedaan. Een beter sanctiebeleid voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen gebaseerd op onderzoek naar wat wel werkt én met inspraak van de jongeren zelf, dringt zich op.

Daarnaast moet een echte onafhankelijke klachtenprocedure, waar zowel jongere als voogd op beroep kunnen doen, in het leven worden geroepen.

Het probleem beperkt zich bovendien niet tot de periode waarin de jongere asiel aanvraagt. Na een goedgekeurde aanvraag heeft een NBMV zes maanden de tijd om een woonst te vinden en andere nieuwkomers, waaronder gezinnen met kinderen, twee maanden. Dit zorgt voor heel wat stress, waarbij niet iedereen op tijd een woning vindt en zo noodgedwongen weer in opvangvoorzieningen terecht komt. Er is een tekort aan betaalbare woningen en residentiële voorzieningen voor vluchtelingen met verblijfspapieren. Dit tekort moet dringend aangepakt worden.

Wat ook verontrustend is, is dat de federale regering bouwt aan een nieuw gesloten centrum om gezinnen met minderjarige kinderen die uitgedeedeerd zijn in op te sluiten. Detentie van kinderen schendt de rechten van het kind en er is bovendien al herhaaldelijk aangeduid dat dit een nefaste invloed heeft op zowel de gezondheid, de ontwikkeling en het welzijn van kinderen.

Het recht op wonen voor jonge nieuwkomers staat dus op alle vlak onder druk. Een kwaliteitsvolle woning is een basisvoorwaarde om een goede start te kunnen maken in onze maatschappij en zo ook aansluiting te vinden met vrijetijdsbesteding, gezien de grote lokale verankering.

AANBEVELING: Vrijwaar het recht op kwalitatief wonen voor jonge nieuwkomers waarbij aandacht gaat naar continuïteit en het beperken van verhuizen.

OBSTAKEL 6: Luisteren we wel voldoende naar wat jonge nieuwkomers zélf willen doen?

Weekend na weekend kregen we evaluatieformulieren binnen van vrijwilligers die naar Dendermonde en Lint waren getrokken. En steeds werd duidelijk dat ze dezelfde activiteiten aanboden. Voor hen was zo'n weekend natuurlijk een unieke belevenis, maar voor de jongeren in het centrum werd elke week min of meer hetzelfde georganiseerd. Luisterden we wel genoeg naar hun mening?

“Wat ik anders zou doen als ik nog eens naar Dendermonde zou gaan? Nog meer vertrekken vanuit de noden van de jongeren in het centrum dan vanuit onze eigen noden. We staken een Vlaamse kermis in elkaar, maar vroegen eigenlijk op geen enkel moment welke activiteiten de jongeren zelf wilden doen.”

• SOFIE, VRIJWILLIGER IN DENDERMONDE

Alle kinderen hebben het recht hun mening te geven over wat hen aanbelangt en daarmee moet rekening gehouden worden. Dat staat in het Kinderrechtenverdrag. De stem van kwetsbare kinderen en jongeren zelf wordt nog steeds te weinig gehoord. Nochtans zijn deze kinderen geen passieve slachtoffers. Het gaat om volwaardige individuen die, op hun niveau, de samenleving mee willen en kunnen vormgeven.

We zijn blij met de initiatieven die reeds genomen worden. Zo richt UNICEF België zich in 2016 en 2017 op kinderen en jongeren op de vlucht die recent in België zijn aangekomen in het kader van [‘What do you think’](#)⁶. Ook de Altochtonen van de toekomst van Vluchtelingenwerk Vlaanderen zorgen voor een vertaling van de stem van jonge nieuwkomers. Waarom vrije tijd buiten het centrum belangrijk is voor jonge nieuwkomers? Dankzij het jongerenproject van Vluchtelingenwerk Vlaanderen kon het antwoord op deze vraag door jongeren met een vluchtverhaal zélf beantwoord worden. Ze willen zich in hun vrije tijd vooral amuseren, hun rugzak opzij zetten, even niets moeten. Daarnaast willen ze contact maken met jongeren ‘van hier’ en hun sociale netwerk opbouwen. Tenslotte voelen ze een grote behoefte om de taal te leren in een informele omgeving.

We moedigen vrijetijdsinitiatieven aan om nieuwkomers volwaardig te laten participeren aan het aanbod. Geef hen inspraak in hoe het aanbod wordt vormgegeven en laat hen hun talenten inzetten. Als je een project opzet dat tegemoet wil komen aan noden die leven bij nieuwkomers, voer dan vooraf het gesprek met hen om te bepalen of je de juiste inschattingen maakt. Leven de noden die jij detecteert ook werkelijk bij hen? Het is niet voldoende om enkel ‘iets voor nieuwkomers te doen’. Een aanpak waar mét nieuwkomers wordt gewerkt dringt zich op.

Ook op beleidsniveau kunnen we nog meer luisteren naar de stem van deze jongeren. We vragen het politiek en maatschappelijk debat rond de participatie van kinderen, hun beleving en hun situatie aan te zwengelen op alle (beleids)niveaus. We willen immers al diegenen die betrokken zijn bij en verantwoordelijk zijn voor het omzetten van de mooie woorden van het Kinderrechtenverdrag in de dagelijkse realiteit een duidelijk beeld geven van wat belangrijk is volgens de kinderen en jongeren. Zodat ze er rekening mee kunnen houden en zodat ze kunnen zien hoe relevant het is om stil te staan bij wat kinderen en jongeren denken.

AANBEVELING: Doe niet enkel iets voor nieuwkomers, doe het mét hen. Betrek de stem van deze jongeren in het politiek en maatschappelijk debat.

OBSTAKEL 7: Budgettaire beperkingen

Na het Wereldspelersproject in de asielcentra hadden enkele jongeren de smaak te pakken, maar een gepast jeugdwerkinitiatief vinden in de buurt was moeilijker dan gedacht. Heel wat asielcentra liggen afgelegen en er is geen budget om bijvoorbeeld de kost van de bus te betalen.

“In mijn contact met het centrum heb ik geleerd dat er geen grote budgetten zijn om een jongere hierin te ondersteunen. Geen budget, eigenlijk. Dus dat was de eerste vraag die we kregen: of we de kosten zelf kunnen dragen. Misschien niet voor elke organisatie vanzelfsprekend, als sportuitrusting of een muziekinstrument nodig is om te kunnen participeren.”

• KATRIEN, MEDIARAVEN

Jongeren moeten soms afhaken omdat ze het lidgeld niet kunnen betalen. Of het centrum ligt afgelegen en ze hebben geen geld om een busticket te kopen. Budgetten voor vrijetijd worden vaak ingezet in het centrum zelf. Maar het is net zo belangrijk om ook vrijetijdsbesteding aan te bieden buiten het centrum.

Veel nieuwkomers zijn trouwens zelf vragende partij om meer in contact te komen met jongeren van hier. Dat wordt ook duidelijk uit de verhalen van de Altochtonen van de toekomst. De Altochtonen identificeerden enkele drempels die volgens hen nog moeten overwonnen worden vooraleer nieuwkomers volwaardig kunnen deelnemen aan een vrijetijdsactiviteit van hun keuze. De belangrijkste drempels zijn volgens hen het gebrek aan budget, mobiliteit en toegang tot informatie.

Of jonge nieuwkomers beroep kunnen doen op een financiële tussenkomst hangt nu sterk af van de lokale politiek: komt het OCMW tussen of niet? Fedasil beschikt nochtans over budgetten voor individuele ontspanning van NBMV. Daarnaast is er een animatiebudget voor activiteiten binnen het centrum. Maar het is aan de centrumverantwoordelijke om te beslissen hoeveel geld waarin wordt geïnvesteerd. Er zou meer duidelijkheid moeten komen over deze budgetten en minimumstandaarden over hoe deze gespendeerd worden. Bovendien zouden de individuele budgetten ook voor kinderen in gezinsverband moeten gelden. Het recht op vrije tijd en spel, met aandacht voor zowel individuele vrijetijdsbesteding als animaties binnenshuis, moet opgenomen worden in de kwaliteitscriteria van de opvangstructuren.

AANBEVELING: Voorzie voldoende budgetten voor individuele vrijetijdsbesteding van alle jonge nieuwkomers en zorg voor uniformiteit in de besteding van de budgetten binnen de opvangstructuren.

OBSTAKEL 8: Draagkracht van lokale jeugdwerkgroepen

Na het Wereldspelersproject in de opvangcentra zetten we de stap naar lokale jeugdwerkgroepen die in de buurt lagen van kleinschaligere opvanginitiatieven. Zagen zij het zitten om een activiteit met de jonge nieuwkomers uit hun gemeente te organiseren? Aan enthousiasme geen gebrek, maar al snel werd duidelijk dat dit wel implicaties had voor de draagkracht van de groep.

“Het idee om deze jongeren te helpen integreren werd wel goed ontvangen, maar we hebben dit jaar een kleinere leidingsploeg dan anders, wat maakt dat het een erg druk jaar is, waardoor we het niet zitten om dit er nog bij te nemen. Daarom hebben we besloten om hier dit jaar niet mee te beginnen. Volgend werkjaar hebben we weer een grotere leidingsploeg en wil ik dit graag opnieuw aankaarten. We houden jullie zeker weten in ons achterhoofd!”

• SARAH, LOKALE JEUGDBEWEGING

Tekort aan tijd van leiding en vrijwilligers blijft een struikelblok waarom velen de stap niet zetten om jonge nieuwkomers te integreren in hun werking. De goesting is er vaak wel, maar is er te weinig ruimte om er echt mee aan de slag te gaan. Er is namelijk de schrik voor extra werk, terwijl het soms veeleer gaat om zaken anders aanpakken. Om een doorbraak te realiseren is een evolutie nodig van ‘welkom zijn’ naar ‘volwaardig participeren’.

Toch is het ook belangrijk te vermelden dat we vastrijden wanneer we sociale integratie alleen zien als alle kinderen en jongeren nemen deel aan dezelfde vormen van jeugd- en vrijetijdswerk. Hoe breed de boot van een organisatie ook is, ze kan niet alle kinderen en jongeren aan boord krijgen en houden. Het opzetten van ontmoeting en uitwisseling met andere groepen, buiten het bestaande aanbod van de organisatie, vinden we daarom al minstens even waardevol. Het zorgt voor een verbreding van de leefwereld van kinderen en jongeren en het bevordert de ontmoeting tussen kinderen en jongeren wiens leefwereld verder van elkaar afstaat. Lidmaatschap van dezelfde soort verenigingen en participatie aan hetzelfde soort jeugdwerk aanbod is maar één van de vele manieren om ontmoeting tussen diverse kinderen en jongeren te realiseren. We moedigen jeugdwerk- en vrijetijdsorganisaties aan op zoek te gaan naar andere manieren om verbinding te creëren: van zeer spontaan naar heel doordacht. Van zeer lokaal over bovenlokaal tot internationaal.

We geloven dat ondersteuning en bewustwording een (nog groter) strijdpunt moet worden bij koepelorganisaties. Dat is de enige manier om alle kinderen en jongeren een plaats te geven binnen het jeugdwerk en vrijetijdsaanbod, in eender welke vorm. Maar de autonomie van de lokale afdelingen is groot en het ondersteuningsaanbod van de koepels (publicaties, toolkits, instrumenten, websites, vormingen en campagnes) bereikt hen niet altijd. Anderzijds sippelen niet alle goede lokale praktijken door tot de hogere structuren van de koepels, waardoor structurele ondersteuning achterblijft. Het is aan de koepelorganisaties om de verhalen te detecteren, succesfactoren te benoemen en op maat gerichte ondersteuning te bieden. Ondersteuning zit hem dan precies in het scherp krijgen van bepaalde zaken om dingen te kunnen doen binnen de draagkracht die er is.

Daarnaast is het uitdenken en het structureel financieren van een gedifferentieerd vrijetijdsbeleid nodig om bepaalde ambities waar te maken. Ambities om een diverser jeugdwerklandschap te bewerkstelligen, kunnen niet gedragen worden door projectmiddelen alleen. Duurzame werkingen kunnen enkel verankerd worden in een organisatie wanneer er voldoende tijd beschikbaar is, zowel voor vrijwilligers als voor professionele beroepskrachten. En tijd kost nog steeds geld.

AANBEVELING: Ondersteun lokale vrijetijdsinitiatieven om te werken met jonge nieuwkomers binnen de aanwezige draagkracht. Voorzie structurele financiering voor een gedifferentieerd vrijetijdsbeleid.

OBSTAKEL 9: Gebrek aan coördinatie op het Federaal, Vlaams en lokaal niveau. We zijn het overzicht kwijt!

Vanuit de ervaringen met het Wereldspelersproject besloten we om aanbevelingen te schrijven en die nadien te delen tijdens een inspiratiedag. Maar toen ontstond een nieuw obstakel: aan wie richten we deze aanbevelingen? Wie is er nu eigenlijk bevoegd voor kinderen en jongeren in migratie? Waar vinden we de goede praktijken en kennen de verantwoordelijke initiatiefnemers elkaar? We zijn ervan overtuigd dat door het gebrek aan coördinatie heel wat leerkansen verloren gaan.

Er is één federale staatssecretaris voor asiel en migratie, maar verschillende Vlaamse ministers die ook hun zeg moeten doen. Dat maakt dat er vaak verschillende instanties (onderwijs, welzijn, jeugd, cultuur, inburgering...) bezig zijn met één jongere, terwijl zij allemaal hetzelfde doel hebben: die jonge nieuwkomer ondersteunen.

Vrije tijd is een zeer belangrijke stap naar inburgering. Ministers Homans en Gatz zouden samen stappen moeten ondernemen zodat hier ook structureel op kan worden ingezet en het niet blijft bij de good will van enkele lokale organisaties en praktijken. Ook OKAN kan hier een belangrijke rol spelen, wat dan weer onder de bevoegdheid van de minister van onderwijs valt.

In zijn beleidsbrief jeugd van 2017-2018 verwijst Minister Gatz naar een onderzoek dat hij wil laten voeren naar vrije tijd van kinderen en jongeren in asielcentra en/of OKAN-onderwijs. Deze studie is hopelijk ook een mooie aanleiding naar een betere coördinatie met zijn collegaministers.

Maar ook binnen de reeds genomen initiatieven missen we het overzicht. Waar kan men terecht waarvoor? Wat bestaat er allemaal? Er zijn heel veel goede initiatieven, maar hoe voorkomen we dat steeds opnieuw het warm water uitgevonden wordt? Indien het voor ons al moeilijk is om door het bos de bomen te blijven zien, dan zeker voor de jonge nieuwkomers zelf. Wie brengt licht in de duisternis?

“Er zijn zoveel goede praktijken in Vlaanderen waar we trots op mogen zijn. Als we nu eens al die mensen samenbrengen en hen met elkaar in dialoog laten gaan? Ik hoop dat we tijdens deze inspiratiedag zowel bestaande als nieuwe initiatieven kunnen versterken en bekend maken aan elkaar.”

• SIEN, PROJECTMEDEWERKER WERELDSPELERS

AANBEVELING: Een betere coördinatie op Federaal, Vlaams en lokaal niveau over alle bevoegdheden die inzetten op de integratie van jonge nieuwkomers heen.

OBSTAKEL 10: Samenwerken op lokaal niveau

En nu? We hopen heel wat inspiratie geboden te hebben om sterke samenwerkingen te bouwen op lokaal niveau. Want het is daar dat het jeugd- en vrijetijdsaanbod voornamelijk leeft en waar jonge nieuwkomers hun tweede thuis vinden.

“Onze vrijwilligersploeg vond het weekend echt meer dan geweldig! We hebben er allemaal van genoten! Er was eigenlijk maar één vraag na de afloop van het weekend: wat nu?! Wanneer kunnen we nog eens terugkomen?”

• SARA, KSA

Experimenten werden opgezet, zaadjes werden gepland, en nu is het aan jullie! Lokale besturen moeten werken aan een sterk lokaal netwerk waarbij voorzieningen voor nieuwkomers, scholen met OKAN-klassen, inburgeringsbureaus, sport, cultuur, jeugdwerk, vrije tijd,... elkaar vinden, versterken en de handen in elkaar slaan.

Vrijetijd als basisprincipe voor een goede integratie kan, wegens de vele positieve effecten, voor iedereen op termijn het werk verlichten, maar goede samenwerking en overleg is hierbij onontbeerlijk. We roepen alle gemeentes op om werk te maken van een lokaal actieplan om jonge nieuwkomers ter integratie te oriënteren naar lokale vrijetijdsbesteding. We pleiten hierbij voor de ‘gulden driehoek’ waarbij opvanginitiatief, OCMW of andere ondersteuningsorganisaties en vrijetijdsaanbod samen stappen zetten en het werk verdelen.

Ook zien we een belangrijke rol voor lokale jeugddiensten weggelegd. Naast ondersteuning van lokale vrijetijdsinitiatieven, kunnen zij lokale samenwerking stimuleren en een doorverwijfsfunctie opnemen naar een passend vrijetijdsaanbod. Het Agentschap Integratie & Inburgering en VVJ willen in dit kader ook aan een samenwerkingsovereenkomst werken om jonge nieuwkomers op een goede manier te informeren, waarbij trajectbegeleiders en lokale jeugddiensten nauwer zullen samenwerken.

AANBEVELING: Maak werk van samenwerkingen op lokaal niveau ter promotie en ondersteuning van vrijetijdsbesteding voor jonge nieuwkomers. Zorg voor een goede afstemming met de jeugddiensten, die een belangrijke rol kunnen spelen bij de lokale zoektocht naar een aanbod op maat.

DE 10 AANBEVELINGEN OP EEN RIJ

- 1** Voorzie toegankelijke informatie op maat van jonge nieuwkomers en hun gezinnen over het belang van vrijetijdsbesteding, het aanbod in de buurt en hoe ze hieraan kunnen deelnemen.
- 2** Zorg voor een duidelijke toewijzing van rollen en verantwoordelijkheden van alle brugfiguren en begeleiders die met jonge nieuwkomers werken met inbegrip van oriëntatie in de vrije tijd. Reik begeleiders en brugfiguren tools aan om jonge nieuwkomers te laten kennismaken met de brede waaier aan mogelijkheden binnen jeugdwerk- en andere vrijetijdsinitiatieven.
- 3** Voorzie opleiding en informatie voor aanbieders van (lokale) vrijetijdsinitiatieven over hoe ze jonge nieuwkomers kunnen verwelkomen en versterk hen in het verwerven van interculturele competenties.
- 4** Voorzie een sterke pedagogische visie en kader voor alle opvangstructuren en investeer in voldoende en kwaliteitsvolle begeleiding die ook tijd en ruimte krijgt voor het aspect vrije tijd.
- 5** Vrijwaar het recht op kwalitatief wonen voor jonge nieuwkomers waarbij aandacht gaat naar continuïteit en het beperken van verhuizen.
- 6** Doe niet enkel iets voor nieuwkomers, doe het mét hen. Betrek de stem van deze jongeren in het politiek en maatschappelijk debat.
- 7** Voorzie voldoende budgetten voor individuele vrijetijdsbesteding van alle jonge nieuwkomers en zorg voor uniformiteit in de besteding van de budgetten binnen de opvangstructuren.
- 8** Ondersteun lokale vrijetijdsinitiatieven om te werken met jonge nieuwkomers binnen de aanwezige draagkracht. Voorzie structurele financiering voor een gedifferentieerd vrijetijdsbeleid.
- 9** Een betere coördinatie op Federaal, Vlaams en lokaal niveau over alle bevoegdheden die inzetten op de integratie van jonge nieuwkomers heen.
- 10** Maak werk van samenwerkingen op lokaal niveau ter promotie en ondersteuning van vrijetijdsbesteding voor jonge nieuwkomers. Zorg voor een goede afstemming met de jeugddiensten, die een belangrijke rol kunnen spelen bij de lokale zoektocht naar een aanbod op maat.

DE PARTNERS VAN WERELDSPELERS

De Ambassade, Gastvrije Gemeente, Agentschap Integratie & Inburgering, No Hate, Tumult vzw, AFS, Globelink, Mediaraven, VVJ, Fedasil, Formaat, Jeugd Rode Kruis Vlaanderen, Jint, Kazou, Graffiti vzw, FOS Open Scouting, VDS, Scouts & Gidsen Vlaanderen, KSA, KLJ, Jong & Van Zin, Bouworde, Bizon vzw, IJD, Chiro, Vlaamse Jeugdraad, Uit De Marge, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Mooss, Koning Kevin, Groep Intro, JNM, D'broej, Rising you(th), Nature, Altochtonen van de toekomst.

De Ambassade versterkt de kansen en kwaliteit in jeugdwerk, jeugd-informatie en jeugdbeleid. Zo willen we een positieve impact hebben op het leven van kinderen en jongeren. De Ambassade is een belangrijke schakel tussen jongeren, organisaties en het beleid. De Ambassade wil jongeren versterken en zet experimentele projecten op met intersectorale partners rond werk, armoede, ruimte en leren.

www.ambassade.be

Wereldspelers is een project van De Ambassade en vele partners. Het uiteindelijke doel, onze droom, is dat alle kinderen en jongeren op de vlucht een gepaste vrijetijdsbesteding vinden. Dankzij vele partners, vele vrijwilligers, vele jeugdwerkorganisaties, en natuurlijk dankzij de jonge nieuwkomers zelf hebben we deze publicatie kunnen realiseren. Enorm bedankt aan jullie allemaal om mee de sprong te wagen en laat ons verder samenwerken om deze kinderen en jongeren te ondersteunen. Omdat het kàn.

www.wereldspelers.be

